

Χαρτογραφώντας την περιβαλλοντική παραβατικότητα: η έρευνα και η εμπειρία των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου της Κρήτης.

**Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον**

**LIFE NATURA
THEMIS**

**Μαρία Μανιαδάκη
Δικηγόρος**

Συντονίστρια ΔΣΧ για το
LIFE NATURA THEMIS

Αθήνα, 3-4 Δεκεμβρίου 2019

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η Περιβαλλοντική Πληροφόρηση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με την εθνική μας έκθεση «Επισκόπηση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ 2019» (Βρυξέλλες, 4.4.2019 SWD(2019) 138 final):

Η Ελλάδα πρέπει να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για να εντοπίζει και να καταγράφει **χωρικά δεδομένα** και για να καθιστά τα δεδομένα **προσβάσιμα μέσω υπηρεσιών**.

Στην πράξη, δύο πλατφόρμες παρέχουν κεντρική πληροφόρηση σχετικά με τη συμμετοχή του κοινού: i) ο ιστότοπος «Ανοικτή Διακυβέρνηση» για τις δημόσιες διαβουλεύσεις· και ii) το Ηλεκτρονικό Περιβαλλοντικό Μητρώο (ΗΠΜ), όπου το κοινό μπορεί να προβάλλει αρχεία που υποβάλλονται διαδικτυακά από αιτούντες αδειοδότηση με όλα τα απαραίτητα δεδομένα τεκμηρίωσης. Δυστυχώς, το ΗΠΜ δεν είναι ακόμη πλήρως λειτουργικό, κάτι που αποτρέπει την πρόσβαση του κοινού στις απαραίτητες πληροφορίες και παρεμποδίζει τη συμμετοχική διαδικασία.

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Τα μοναδικά χαρακτηριστικά των Παρατηρητηρίων Περιβαλλοντικού Δικαίου της Κρήτης (λειτουργία από το 2016)

- Ανεξάρτητη λειτουργία- εγγύηση αντικειμενικότητας
- Συστηματική καταγραφή των δικαστικών αποφάσεων των Ποινικών Δικαστηρίων της Κρήτης που αφορούν περιβαλλοντικά εγκλήματα με έμφαση στις περιοχές NATURA 2000
- Συστηματική καταγραφή διοικητικών προστίμων που αφορούν περιβαλλοντικές παραβάσεις στην Κρήτη με έμφαση στις περιοχές NATURA 2000
- Χωρο-χρονική αναφορά των συλλεχθέντων πληροφοριών μέσω GIS
- Άμεση διάχυση των πληροφοριών στο ευρύ κοινό

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE “Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

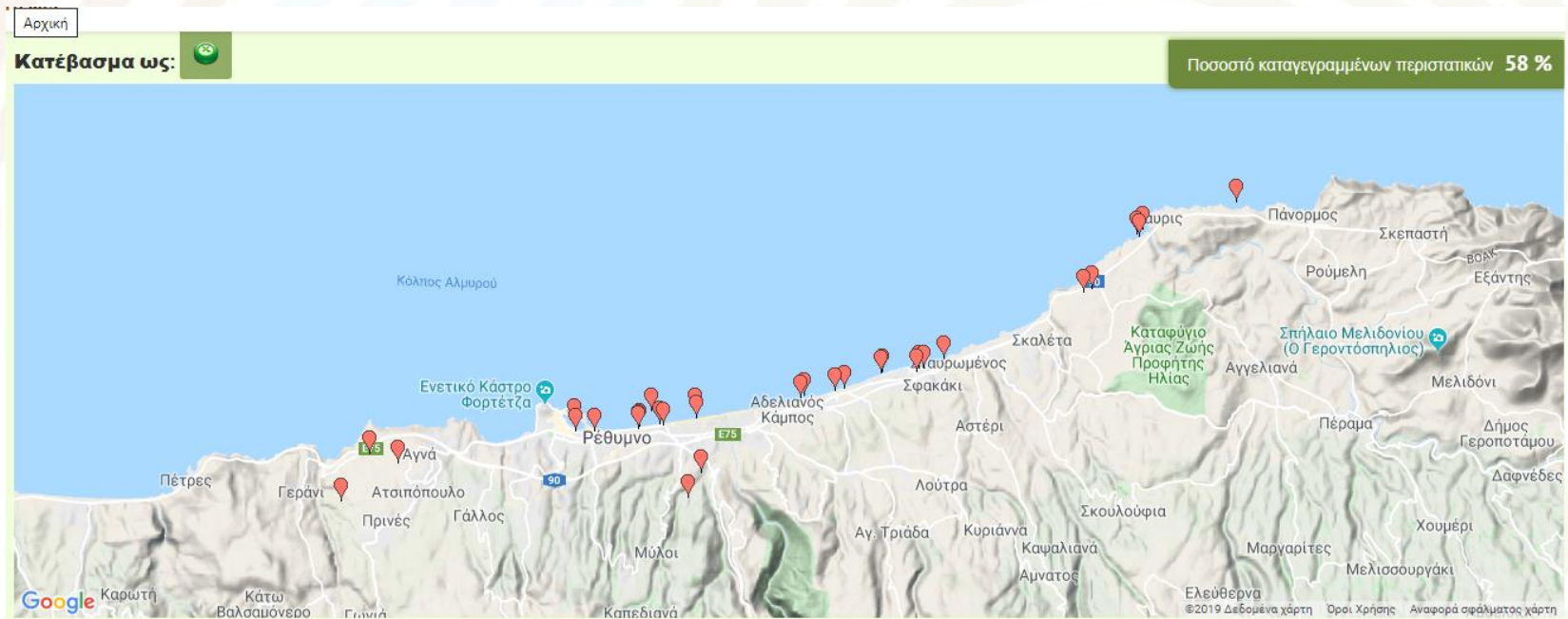
Τα Παρατηρητήρια Περιβαλλοντικού Δικαίου στην Κρήτη

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Ο γεωπληροφορικός χάρτης μας ως εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης

Υποβάθμιση θαλάσσιου περιβάλλοντος στο Ρέθυμνο

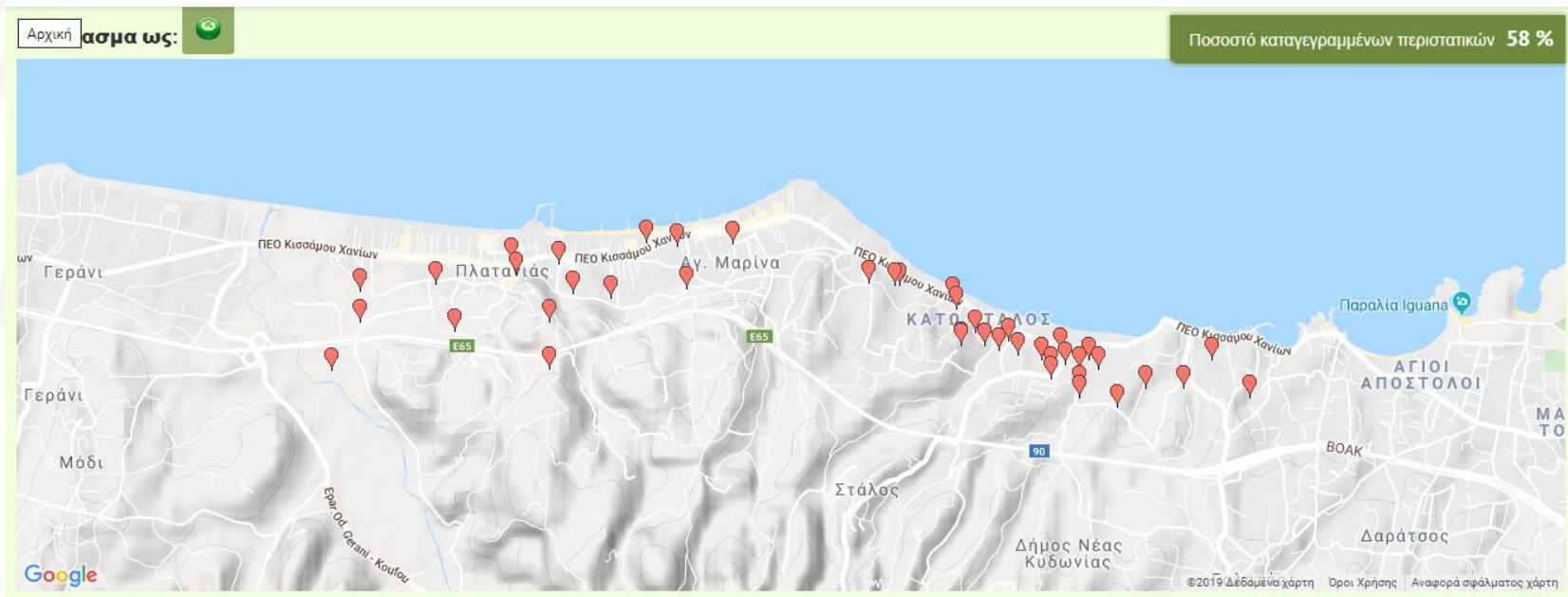
Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

LIFE NATURE
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Ο γεωπληροφορικός χάρτης μας ως εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης

Παραβίαση νομοθεσίας για την προστασία της *Caretta-caretta* στα Χανιά

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

LIFE NATURE
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Παράδειγμα:

- Παραλιακό ξενοδοχείο με ομπρέλες στον αιγιαλό
 - Παραλία Αγίας Μαρίνας: Βιότοπος αναπαραγωγής θαλάσσιας χελώνας *Caretta- caretta*
 - Μετά από έλεγχο διαπιστώθηκε: ότι το Ξενοδοχείο είχε καθ' υπέρβαση της άδειας καταλάβει επιπλέον 50 τ.μ και ότι οι ομπρέλες είχαν τοποθετηθεί με πακτώσεις
 - Εάν το αδίκημα είχε εισαχθεί με τα άρθρα 13, 29 Ν. 2971/2001 περί αιγιαλού και παραλίας και άλλες διατάξεις, θα ήταν πολύ πιθανή η αθώωση του κατηγορουμένου, λόγω δυσχέρειας απόδειξης του στοιχείου του δόλου για το συγκεκριμένο αδίκημα.
- ✓ Εισήχθη όμως με την ΚΥΑ 33318/3028/1998 (ΦΕΚ 1289/Β'/1998) «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»- που αποτελεί **ενσωμάτωση της Οδηγίας των Οικοτόπων** και έτσι ο κατηγορούμενος καταδικάστηκε σε πρώτο βαθμό με βάση τα άρθρα 11 και 19 της ανωτέρω ΚΥΑ και το άρθρο 28 Ν. 1650/1986 για **εκ προθέσεως παρενόχληση της *Caretta – caretta* κατά την περίοδο αναπαραγωγής της**

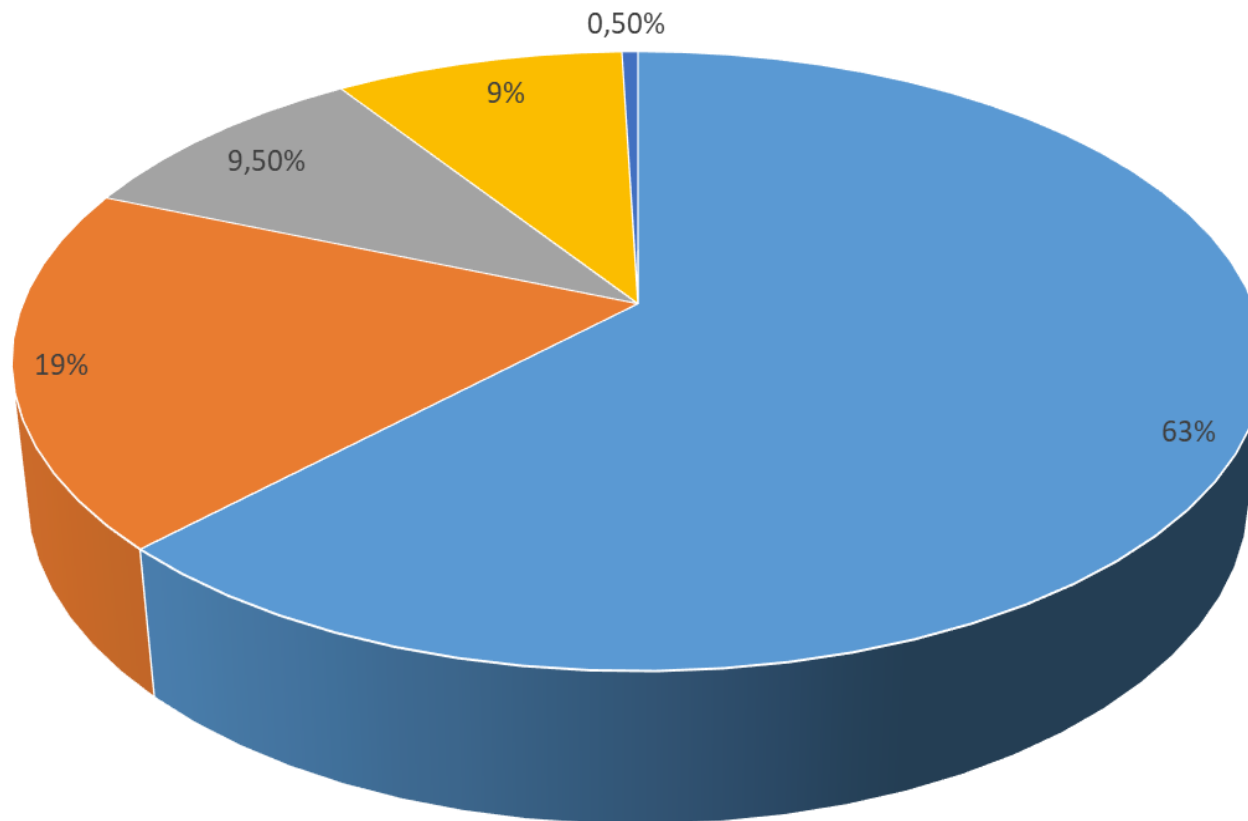

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

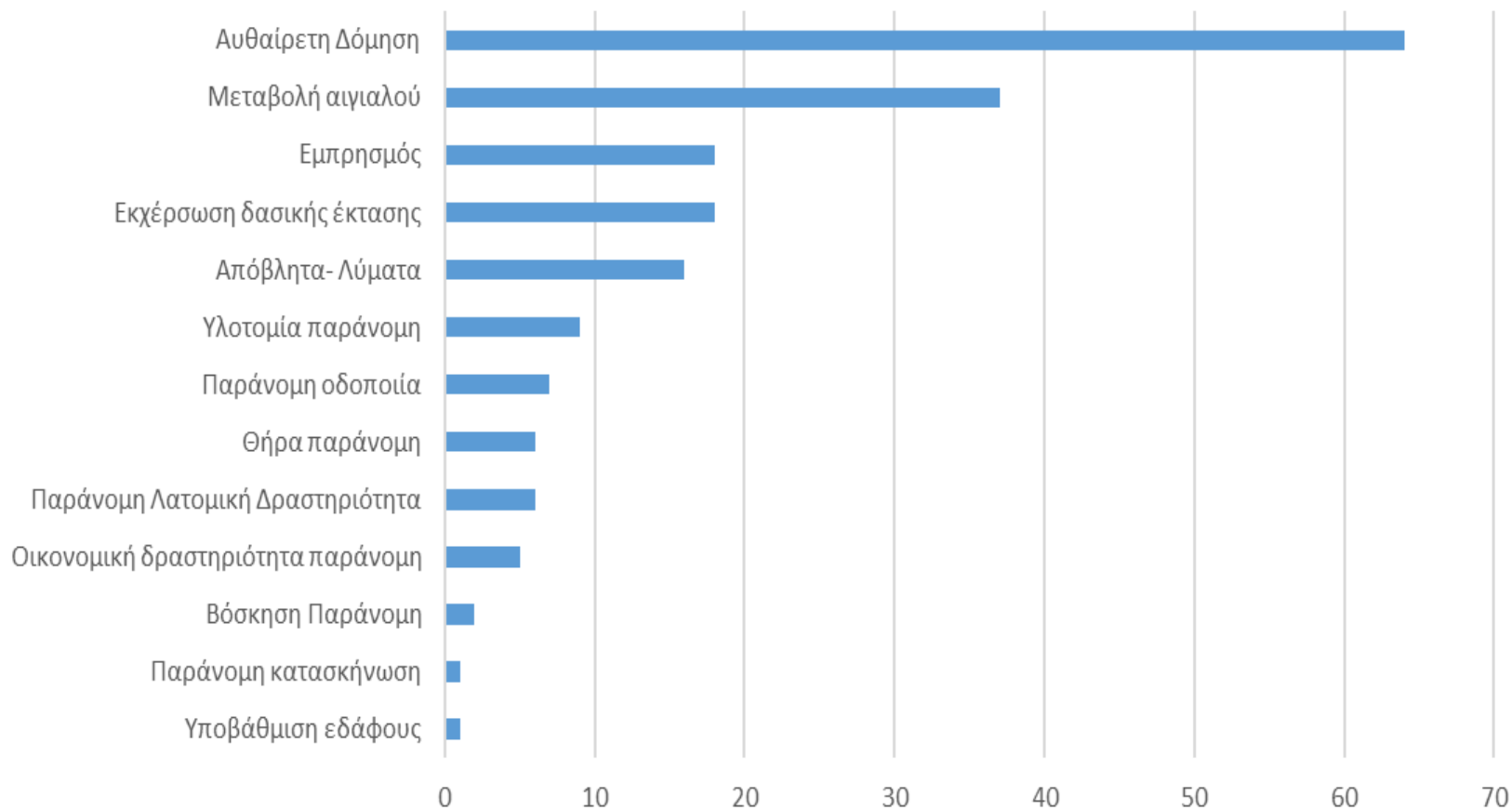

Δικαστική εξέλιξη περιβαλλοντικών εγκλημάτων σε περιοχές NATURA 2000 της Δυτικής Κρήτης (εξετάστηκαν 3 δικαστικά εξάμηνα)

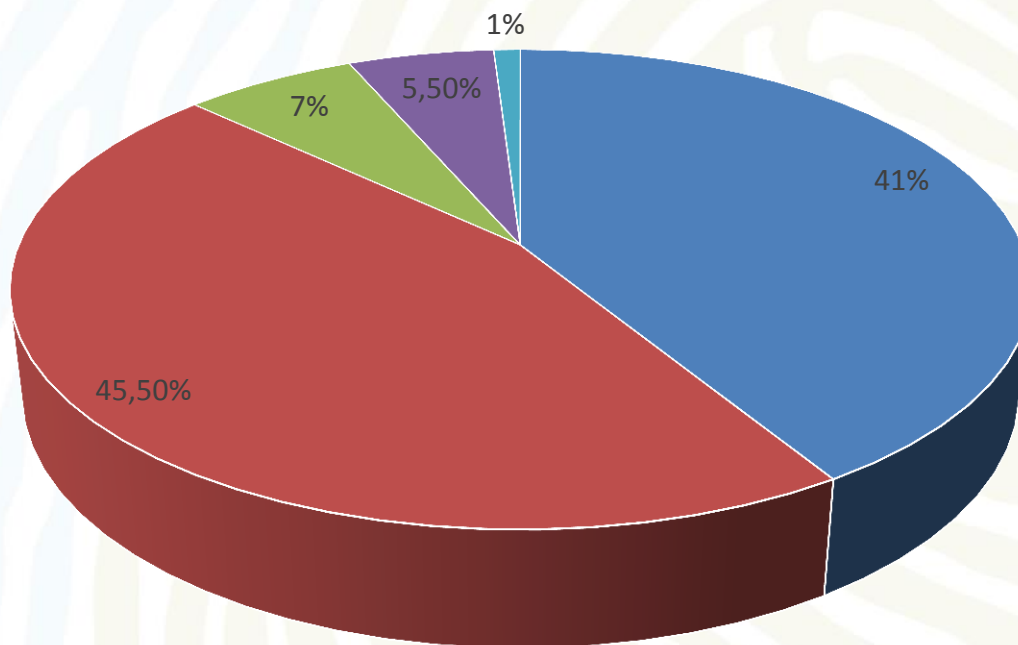

■ Αθωωτική απόφαση ■ Καταδικαστική απόφαση ■ Παραγραφή ■ Άσκηση έφεσης ■ Παύση ποινικής δίωξης

Συχνότητα δίωξης περιβαλλοντικών εγκλημάτων σε περιοχές NATURA 2000 της Δυτικής Κρήτης (εξετάστηκαν 3 δικαστικά εξάμηνα)

Ύψος επιβληθέντων διοικητικών προστίμων σε περιοχές NATURA 2000 της Δυτικής Κρήτης σε Ευρώ (έτη 2010 έως και 2017)

■ Έως 1000 Ευρώ
 ■ 1001 έως 5.000 Ευρώ
 ■ 5001 έως 10.000 Ευρώ
 ■ 10.001 έως 20.000 Ευρώ
 ■ Πάνω από 20.000 Ευρώ

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Χρήσιμα συμπεράσματα σε επίπεδο δικαστικής αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας

- Απαρχαιωμένο-χειρωνακτικό το σύστημα αρχειοθέτησης στα δικαστήρια/ εξαιρετικά δυσχερής έως αδύνατη οποιαδήποτε στατιστική έρευνα πολλών ετών
- Οι περιβαλλοντικές υποθέσεις δεν είναι αμελητέες στο σύνολο της δικαστικής ύλης
- Τεράστιο ποσοστό αναβολών
- Μεγάλη διάρκεια από την τέλεση της πράξης μέχρι την εκδίκασή της (4,7 έτη στο σύνολο Κρήτης)
- Μεγάλα ποσοστά εγκληματικότητας σε περιοχές NATURA 2000
- Μεγάλα ποσοστά αθώωσης και παραγραφής
- Οργιάζει η αθώωση στην αυθαίρετη δόμηση
- Μετρίου μεγέθους οι επιβαλλόμενες ποινές
- Έλλειψη στοχευμένης αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού εγκλήματος

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Χρήσιμα συμπεράσματα σε επίπεδο διοικητικής/νομοθετικής αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας

- Υποστελέχωση των υπηρεσιών- έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού
- Δαιδαλώδης νομοθεσία και γραφειοκρατία/ «Περισσότεροι νόμοι, λιγότερη δικαιοσύνη»
- Έλλειψη κινήτρων στους υπαλλήλους/ οι εμπλεκόμενες αρχές σπανίως ενημερώνονται για την τελική έκβαση της ποινικής δικογραφίας, ώστε να δημιουργούνται κίνητρα για την εις βάθος έρευνα κάθε υπόθεσης.

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Χρήσιμα συμπεράσματα σε επίπεδο κοινωνίας/ οικονομίας

- Οι παραβάτες δεν πτοούνται από τις παραδοσιακές κυρώσεις
- Αποθάρρυνση συμμετοχής του πολίτη στην πάταξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος: ο καταγγέλων συχνά ταλαιπωρείται επί έτη ως μάρτυρας ενώ συχνά καταλήγει ο ίδιος κατηγορούμενος
- Πιέσεις τοπικής οικονομίας (π.χ τουριστικός τομέας, κατασκευαστικός τομέας, παραγωγή ελαιολάδου, παραγωγή τυριού, κτηνοτροφία) για ανοχή οχλουσών δραστηριοτήτων
- Αδυναμία της τοπικής κοινωνίας να στερηθεί παροχές που κατέχει ή δύναται να κατέχει

LIFE NATURA
THEMIS

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Προτάσεις αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας

Α' Σε δικαστικό επίπεδο:

- Μηχανοργάνωση δικαστηρίων, συστηματική μελέτη περιβαλλοντικού εγκλήματος – «πράσινος» κωδικός περιβαλλοντικού εγκλήματος
- Επέκταση θεσμού Περιβαλλοντικού Εισαγγελέα
- Συνειδητοποίηση της συνθετότητας και του επείγοντα χαρακτήρα των περιβαλλοντικών υποθέσεων
- Εξειδίκευση δικαστών και προανακριτικών υπαλλήλων
- Συμμετοχή όλων των απαραίτητων επιστημόνων για τη στοιχειοθέτηση της δικογραφίας του περιβαλλοντικού εγκλήματος

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Προτάσεις αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας

Β' Σε διοικητικό/νομοθετικό επίπεδο:

- Κωδικοποίηση περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Ολοκλήρωση δασολογίου
- Χάραξη εθνικής στρατηγικής όσον αφορά την αυθαίρετη δόμηση
- Στελέχωση υπηρεσιών με εξειδικευμένους επιστήμονες/ κίνητρα για την ορθή διεκπεραίωση των υποθέσεων
- Ενίσχυση περιβαλλοντικών ελέγχων σε οχλούσες δραστηριότητες
- Σχεδιασμός προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων ανάλογα με την ιδιότητα και τα κίνητρα του παραβάτη
- Χρήση διαλειτουργικών βάσεων δεδομένων για την ανταλλαγή κρίσιμων πληροφοριών μεταξύ των υπηρεσιών
- Αξιοποίηση σύγχρονων μεθόδων παρακολούθησης του περιβαλλοντικού εγκλήματος για τη χάραξη στρατηγικών αντιμετώπισής του

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Προτάσεις αντιμετώπισης της περιβαλλοντικής παραβατικότητας

Γ' Σε επίπεδο κοινωνίας:

- Απαιτούνται: ΣΑΦΕΣ νομοθετικό πλαίσιο, ταχείες διαδικασίες και κίνητρα συμμόρφωσης των πολιτών
- Διαρκής διάλογος με τις ομάδες των εν δυνάμει παραβατών (ξενοδόχοι, κτηνοτρόφοι, αγρότες, ελαιουργεία κλπ).
- Αξιοποίηση σύγχρονων οικονομικών εργαλείων για την καλύτερη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών (οικονομικά κίνητρα σε ιδιοκτήτες ώστε οι ίδιοι να καταστούν μέρη της λύσης και όχι του προβλήματος)
- Ενίσχυση συμμετοχικών διαδικασιών σε κάθε επίπεδο λήψης απόφασης, να κινηθούμε όλοι πριν φτάσουμε στο σημείο της «μη επιστροφής»...

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Μαρία Μανιαδάκη

Συντονίστρια ΔΣΧ

για το LIFE NATURA THEMIS

observatorywestcrete@gmail.com

Right and
Liability
for the
Environment
THEMIS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

